

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Інститут рибного господарства НААН України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Білоцерківський національний аграрний університет
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького
Державне агентство рибного господарства України
Житомирська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»

ІV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ВОДНІ І НАЗЕМНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ БІОРІЗНОМАНІТТА - 2021»

16-18 ЧЕРВНЯ 2021 РОКУ
М. ЖИТОМИР

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА НААН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО
ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКА ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ
«ІНСТИТУТ ОХОРОНИ ҐРУНТІВ УКРАЇНИ»

ВОДНІ І НАЗЕМНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ БІОРІЗНОМАНІТТЯ – 2021

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Житомир - 2021
Поліський національний університет

Алла Миколаївна Гарлінська – кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту ЖДУ імені Івана Франка
Руслана Петрівна Власенко - кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та географії ЖДУ імені Івана Франка

Водні і наземні екосистеми та збереження їх біорізноманіття: Збірник наукових праць. – Житомир: Поліський національний університет, 2021. – 80 с.

У збірнику подаються нові результати теоретичних, прикладних та науково-методичних досліджень провідних учених із широкого спектру проблем водних і наземних екосистем. Видання розраховане на студентів, аспірантів, вчителів, викладачів та науковців.

Редакційна колегія:

- **Скидан Олег Васильович** - ректор Поліського національного університету, д. е. н., професор (голова оргкомітету);
- **Романчук Людмила Донатівна** - проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку, д. с.-г. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Бех Віталій Валерійович** – завідувач відділу селекції риб Інституту рибного господарства НААН, д. с.-г. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Вишневський Анатолій Васильович** - декан факультету лісового господарства та екології, д. с.-г. н., доцент (заступник голови оргкомітету);
- **Гриневиц Наталія Євгенівна** - завідувач кафедри іхтіології та зоології Білоцерківського національного університету, д. вет. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Новіцький Роман Олександрович** – завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури ЛЛАЕУ, доктор біологічних наук, професор (співголова оргкомітету);
- **Паламарчук Роман Павлович** – директор Житомирської філії державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (співголова оргкомітету);
- **Шелюк Юлія Святославівна** - професор кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖЛУ ім. І. Франка, к.б.н.;
- **Соломатіна Валентина Дмитрівна** - професор кафедри біоресурсів, аквакультури та прироботничих навк. д.біол.н.;
- **Шевченко Петро Григорович** - завідувач кафедри гідробіології та іхтіології Національного університету біоресурсів і природокористування України, к.б.н., доцент;
- **Лобойко Юрій Васильович** – завідувач кафедри водних біоресурсів Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, д. с.-г. н., доцент;
- **Кутищев Павло Сергійович** – завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрно-економічного університету, кандидат біологічних наук, доцент;
- **Ішук Оксана Василівна** - заступник декана факультету лісового господарства та екології з навчальної роботи, к. с.-г. н., доцент;
- **Світельський Микола Михайлович** - завідувач кафедри біоресурсів, аквакультури та прироботничих навк. к.с.-г.н., доцент;
- **Матковська Світлана Іванівна** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та прироботничих навк. к. с.-г. н.;
- **Федючка Микола Ілліч** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих навк. к. с.-г. н.;
- **Стріха Володимир Андрійович** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та прироботничих навк. к. тех. н.;
- **Пінкіна Тетяна Василівна** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих навк. к. б. н.;
- **Климчик Ольга Миколаївна** - доцент кафедри екологічної безпеки та економіки прироботничих навк. Поліського університету, к. с.-г. н.;
- **Яременко Ольга Віталіївна** – викладач кафедри біоресурсів, аквакультури та прироботничих навк. к. геол. н.
- **Габрисюк Ольга Андріївна** – фахівець кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих навк. (секретар конференції).

Матеріали друкуються в авторській редакції.

За достовірність фактів, власних імен та інші відомості відповідають автори публікації. Думка редакції може не збігатися із думкою авторів.

ЗМІСТ	
<u>СЕКЦІЯ ЗООЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЯ ТВАРИН</u>	
ЕКОТОКСИКОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ АЛОВИДІВ <i>PLANORBARIUS CORNEUS</i> S. LATO ЗА ДІЇ ІОНІВ КУПРУМУ ВОДНОГО СЕРЕДОВИЩА <i>Ю.В. Бабич</i>	7
БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСУ НЕМАТОДИ (<i>Nematodes</i>) НА ПРИКЛАДІ ЛЮДСЬКОЇ АСКАРИДИ (<i>Ascaris lumbricoides</i>) <i>О.Р. Михальський, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як</i>	10
ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕДСТАВНИКІВ КЛАСУ ТУРБЕЛЯРІЇ (<i>Turbellaria</i>) ТИПУ ПЛОСКІ ЧЕРВИ <i>О.Р. Михальський, Н.Є. Гриневич, О.А. Хом'як</i>	12
ДЕЯКІ ТРОФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ LUMBRICIDAE РІЗНИХ БІОЦЕНОЗІВ ЛІСОСТЕПУ <i>В.В. Мороз</i>	14
ПУХИРЧИКОВІ (GASTROPODA, PULMONATA, PHYSIDAE) ВЕРХІВ'ЇВ Р. ТЕТЕРІВ <i>А.П. Стадниченко, О.О. Ігнатенко</i>	16
ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЯ ПОДІБНОСТІ ВПЛИВУ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ НА МОЛЮСКІВ <i>Т.В. Пінкіна, О.І. Ковальчук</i>	19
ПОВЕДІНКОВІ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ РЕАКЦІЇ МОЛЮСКІВ ЗА ДІЇ ТОКСИКАНТІВ <i>Т.В. Пінкіна, М.С. Никитенко</i>	22
<u>СЕКЦІЯ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ВОДОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</u>	
ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИРОДНИХ ВОД ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ <i>Г. В. Давидюк, Л. І. Шкарівська, І. І. Клименко, Н. І. Довбаш</i>	26
<u>СЕКЦІЯ ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ</u>	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ РИБООХОРОННИХ ЗАХОДІВ КИЇВСЬКИМ РИБООХОРОННИМ ПАТРУЛЕМ <i>О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич</i>	30
МОНІТОРИНГ ПРИРОДНОЇ КОРМОВОЇ БАЗИ СТАВІВ СТОВ «ПРОМІНЬ» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич</i>	32
ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ АКВАКУЛЬТУРИ <i>С. П. Вербельчук, Д. М. Попович, А. Ю. Яковенко</i>	35
КИСНЕВИЙ РЕЖИМ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КРОВОТВОРНІ ОРГАНИ СРІБЛЯСТОГО КАРАСЯ (<i>CARASSIUS GIBELIO</i>) <i>Н.М. Присяжнюк, Н.Є. Гриневич, М.М. Носенко</i>	38

СЕКЦІЯ ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

УДК 639.2.058

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ РИБООХОРОННИХ ЗАХОДІВ КИЇВСЬКИМ РИБООХОРОННИМ ПАТРУЛЕМ

О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич

*Білоцерківський національний аграрний університет, пл. Соборна, 8/1,
м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна
gnatbc@ukr.net*

Територіальними підрозділами Київського рибоохоронного патруля були проведені рейди щодо дотримання правил рибальства в межах області у 2019-2020 рр. В результаті проведеної роботи викрито 5267 порушень правил рибальства.

Ключові слова: рибоохоронний патруль, водосховище, рейд, водні біоресурси, порушення, акт.

Інтенсивне антропогенне навантаження негативно впливає на зміну абіотичних та біотичних факторів водойм, що в свою чергу відображається на природному відтворенні популяцій промислових видів риби. Біогенні елементи, які потрапляють у воду у великій кількості, є одними з основних забруднювачів у водному середовищі. Вони призводять до зниження життєздатності молодих риби [5-7].

На рибогосподарських підприємствах де сформована достатня кормова база використовується вона лише на 6-8%. Це стосується в першу чергу фітопланктону та макрофітів. Зоопланктон і зообентос використовується в живленні риби на 15-25 %, які формують основну масу туводних видів.

Виходячи з міркування охорони водного середовища доцільно мати перевагу крупночастикових видів, що буде стимулювати використовувати ошадливі знаряддя лову, а скупчення рослиноїдних риби у водосховищі, промисел яких є фінансово привабливим, збільшить використання сіток з кроком вічка 110 мм і вище [1-4].

Потрібно вказати за 2020 рік у порівнянні з 2019 роком збільшилась кількість проведених рейдів на 11364, при яких виявили збільшення кількості порушень на:

- викрито порушень усього – 185;
- за ст.85 ч.4 КУпАП – 132;
- за ст.85-1 КУпАП – 3;
- за ст.91-2 КУпАП – 1;
- складених актів вилучення безхазяйного майна – 146;
- затримано транспортних засобів – 39.

При проведенні рибоохоронних рейдів на водоймах особовий склад Київського рибоохоронного патруля має певні результати.

За період 2019 – 2020 рр. співробітниками рибоохоронного патруля спільно з громадськістю та працівниками правоохоронних органів викрито:

- викрито порушень усього – 5267;
- за ст.85 ч.3 КУпАП – 2318;
- за ст.85 ч.4 КУпАП – 1338;
- ст. 85 ч. 5 КУпАП – 5;
- ст. 85-1 КУпАП – 145;
- ст. 88-1 КУпАП – 413;
- ст. 50 КУпАП – 0;
- ст. 91-2 КУпАП – 1;
- ст. 86-1 КУпАП – 5;
- ст. 90 КУпАП – 7;
- ст. 188-5 КУпАП – 51;
- ст. 164 КУпАП – 4
- складених актів вилучення безхазяйного майна – 980;
- вилучено знарядь лову – 2372;
- вилучено знарядь лову за актами безхазяйного майна – 2294.

В 2019 – 2020 рр. активну участь у проведенні рибоохоронних рейдів приймали громадські інспектори. Для громадських інспекторів були проведенні інструктажі за основними напрямками рибоохоронної роботи з урахуванням особливостей водойми, зверталась увага на дотримання вимог чинного природоохоронного законодавства при проведенні рибоохоронних рейдів.

Державними інспекторами спільно з громадськими інспекторами викрито 15 порушень Правил рибальства, що становить 20 % від загальної кількості викритих порушень правил рибальства, проведено 22 спільних рейдів.

Рибоохоронна робота з працівниками МВС проводилась згідно з планом спільних заходів по охороні рибних запасів та боротьбі з браконьєрством в Київській області.

Співробітники рибоохоронного патруля постійно співпрацюють з об'єднаними територіальними громадами та громадськими організаціями з питань природоохоронного законодавства, зокрема по наданню допомоги по виявленню правопорушень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вишневецький В.І., Сташук В.А., Сакевич А.М. Водогосподарський комплекс у басейні Дніпра. – К.: Інтерпрес ЛТД, 2011. – 188 с.
2. Водний фонд України: Штучні водойми – водосховища і ставки: Довідник / [В.В. Гребінь, В.К. Хільчевський, В.А. Сташук, О.В. Чунар'єв, О.Є. Ярошевич] / За ред. В.К. Хільчевського, В.В. Гребеня. –К. : «Інтерпрес ЛТД», 2014. — 164 с.
3. Лабанов І.А. Основи рибоохорони: Практикум / І.А. Лабанов, Ю.В.

Пилипенко, П.Г. Шевченко, О.Е. Довбиш, Д.І. Лабанов. – Херсон, 2011. - 356 с.

4. Паламарчук М.М., Закорчевна Н.Б. Водний фонд України: Довідковий посібник. – 2-е вид., доп. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 320 с.

5. Правила експлуатації водосховищ Дніпровського каскаду. / [А.В. Яцик, А.І. Томільцева, М.В. Яцик та ін.] / За ред. А.В. Яцика. – К.: Генеза, 2001. – 211 с.

6. Сташук В.А. Еколого-економічні основи басейнового управління водними ресурсами / В.А. Сташук.– Дніпропетровськ : Зоря, 2006.–480 с.

7. Kofonov, K., Potrokhov, O., Hrynevych, N., Zinkovskyi, O., Khomiak, O., Dunaievska, O., Rud, O., Kutsocan, L., Chemerys, V., Gutyj, B., Fijalovych, L., Vavrysevych, J., Todorciuk, V., Leskiv, K., Husar, P., Khumynets, P. (2020). Changes in the biochemical status of common carp juveniles (*Cyprinus carpio* L.) exposed to ammonium chloride and potassium phosphate. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(4), 137-147. doi: 10.15421/2020_181

УДК 639.311:639.3.043.2

МОНІТОРИНГ ПРИРОДНОЇ КОРМОВОЇ БАЗИ СТАВІВ СТОВ «ПРОМІНЬ» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

О.А. Хом'як, Н.Є. Гриневич

*Білоцерківський національний аграрний університет, пл. Соборна, 8/1,
м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна
gnatbc@ukr.net*

Аналіз проведених досліджень зообентосу, фітопланктону та зоопланктону на водоймах господарства показав, що основу видового розмаїття фітопланктону визначали *Scenedesmus quadricauda*, *Oocystis natans*, зоопланктон водойм формувався переважно за рахунок веслоногих, гіллястовусих ракоподібних та коловерток,.

Ключові слова: кормова база, біомаса, фітопланктон, зоопланктон, зообентос.

До природної кормової бази ставів для риби відносяться усі гідробіоти, які доступні до споживання як корм.

Фітопланктон ставів господарства складається з представлених водоростей різних видів. Зоопланктон водойм складається: ракоподібні веслоногі та гіллястовусі, коловертки на найпростіші. Зообентос має у своєму складі: метеликів, жуків, бабок, веснянок, двокрилих, личинок комах, одноденок тощо, а також молюсків, мізид, гамарид, черв'яків, павуків, кліщів, губок гідр, п'явок тощо [1-4].

Крім того на розвиток кормової бази та іхтіофауни впливають перелік абіотичних факторів, таких як температура та концентрація кисню у воді [5].